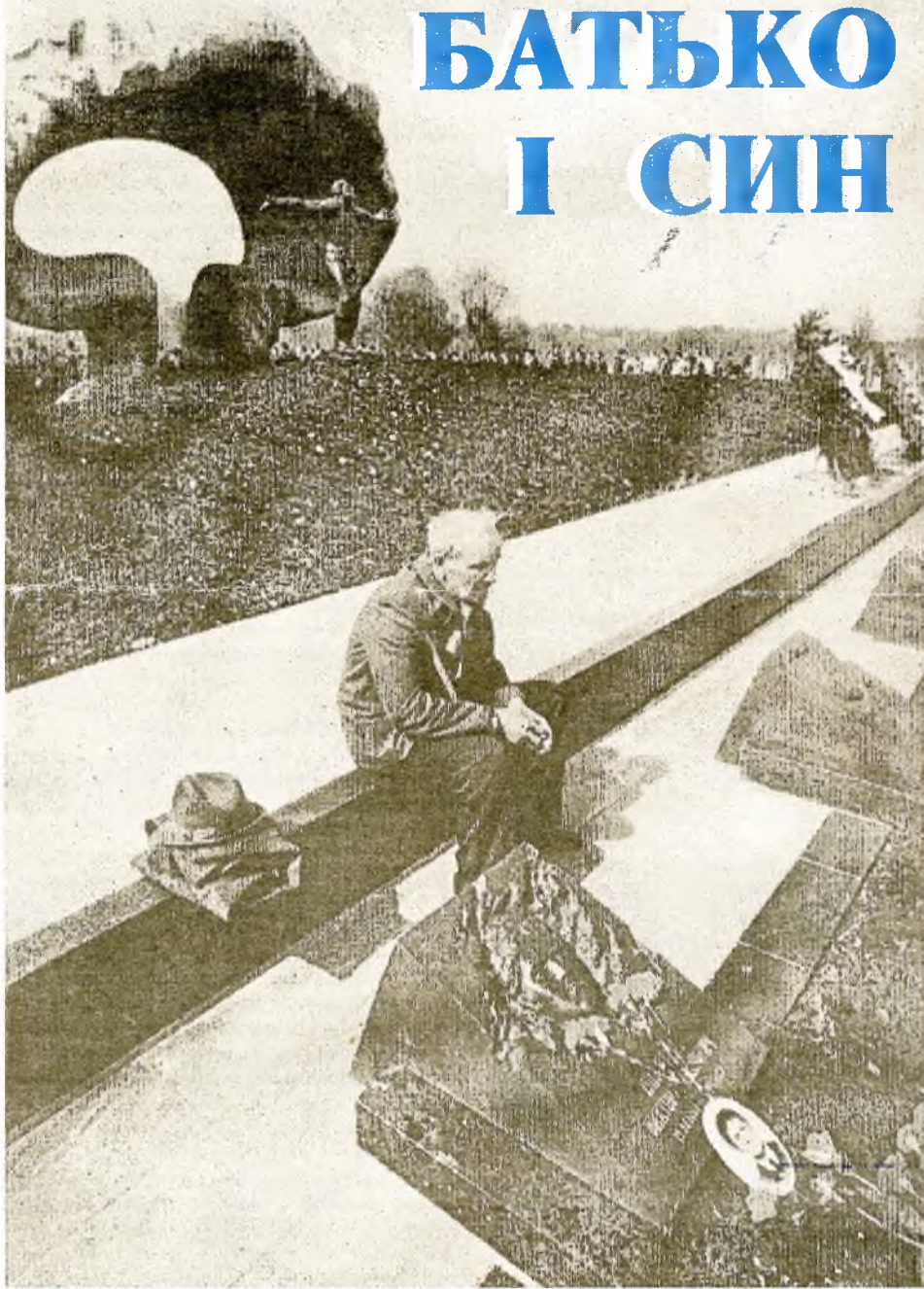

БАТЬКО І СИН

Переді мною чудово оформлений в кольорі фотоальбом "Іменна зорі Чорнобиль". Випущений він агентством "Чорнобильінтерінформ" до десятої річниці аварії на ЧАЕС. На 202 сторінці вміщено знімок: на бордюрі цвентарної доріжки перед могилою сидить сивий чоловік. Знічений, змарнілий. Не людина - сама скорбота. Хто він, цей чоловік, звідки і на якому кладовищі? Ні текстівки, ні автора під фото нема. І лише лелівці впізнають свого земляка, а чорнобильяни - керуючого районним об'єднанням "Сільгосптехніка" Івана Григоровича ЛОПАТЮКА.

26 квітня 1986 року, субота, вихідний. Та не для сільського жителя, яким був Іван Григорович (а мешкав він у селі Лелів), та ще й керівника районного масштабу. Тим більше, що польові роботи були в розпалі. Отож встав він дуже рано. Мав намір побувати на колгоспних полях у селах Новошепеличі і Товстий Ліс, подивитися, як працює техніка на посівній і, можливо, при потребі чимось допомогти.

Завів "уазика", виїхав на трасу Чорнобиль-Прип'ять. Але що це?! У напрямку Копачів мчали міліцейські й пожежні машини, котилися бронетранспортери. "Навчання цивільної оборони?.. Але ж вони щойно

закінчилися", - подумалось. Проїхав кілька кілометрів і "стоп" - пост ДАІ. "Далі їхати не можна, небезпечно, - пояснив інспектор, - на атомській зірвався четвертий блок..."

У грудях Івана Григоровича похололо і серце ніби зупинилось, та нараз застугоніло, кров ударила в скроні. "На тому ж блоці Вітя, синок", - зблиснуло в мозку. Батьківське серце вже вищувало: з сином біда, біда, біда...

Не можна машиною - пішов навпростець, через ліс. Той ліс, що згодом порудів від радіації і був заритий у землю. Ось і четвертий блок. Скрізь пожежні машини, солдати, бронетранспортери. Пробився в електроцех, але сина там уже не було: його, знесиленого і майже непри-

томного, пронизаного радіацією, забрала "швидка допомога". Знайшов батько сина в МСЧ-126. Віктор був не схожий сам на себе, але при пам'яті. "Тату, не хвилюйся і не кажи мамі. Я виживу".

Віктора Лопатюка разом з іншими найбільш ураженими радіацією відправили в 6-у клініку до Москви. Згодом Іван Григорович з дружиною і меншим сином поїхали до Віктора. Та ні батьківське тепло, ні зусилля висококваліфікованих лікарів, утім числі американського доктора Гейла, не допомогли. Згубний вплив радіації виявився сильнішим. Вічний спокій знайшов Віктор Іванович Лопатюк на Мітинському кладовищі під Москвою. Ось над його могилою і си-

дить у глибокій задумі-скорботі посивілий батько.

За мужність і самопожертву при ліквідації аварії на ЧАЕС старший електромонтер Лопатюк Віктор Іванович був відзначений найвищою нагородою СРСР - орденом Леніна (посмертно). А Президент незалежної України нагородив героя орденом "За мужність".

Мужність. Ця риса проявляється у критичну годину і лише в тих, хто здатний до самопожертви заради іншої людини, заради свого колективу, заради рідної Вітчизни. Така година настала для Віктора Лопатюка о пів на другу ночі 26 квітня 1986 року, коли зірвався четвертий блок ЧАЕС. Після вибуху одні рвонули світ за очі, інші залишилися рятувати станцію. Залишилася зміна заступника начальника електроцеху АЕС Олександра Лелеченка, а з нею і Віктор Лопатюк. У випадку пожежі на електростанціях черговий персонал електриків зобов'язаний негайно відключити всі щити біля місць гасіння. Якщо цього не зробити, пожежники потраплять під високу напругу і загинуть. Електрики зміни Лелеченка не злякалися, не розгубилися і цю вимогу виконали. Тому жоден з пожежників не зазнав електроудару (вони сконали в страшних муках від смертельних доз всіх видів іонізуючого опромінення). Крім того, у суцільній імлі, у хмарах радіаційного пилу і пари електрики зуміли в рекордно короткий час замінити в генераторах водень-охолоджувач на вуглекислоту. Цим вони попередили взаємодію водню з повітрям, що могло б призвести до страшного вибуху на ЧАЕС з непередбаченими наслідками. І якщо цього не сталося, значить електрики діяли грамотно, професійно. Мужньо і героїчно.

Після смерті сина Іван Григорович Лопатюк продовжив його героїчну вахту: пішов працювати на склад радіоактивних відходів ЧАЕС. А коли здоров'я почало здавати, перейшов на легшу роботу, в "Чорнобильліс", аби бути ближче до місця подвигу Віктора і його друзів.

Та недовго слухав шеліт поліських беріз і сосен Іван Григорович Лопатюк, патріот свого краю. Радіація зупинила його серце, серце, віддане пам'яті сина, віддане людям і рідній чорнобильській землі. Ім'я його викарбуване на стелі в парку Слави міста Чорнобиля.

Ось про що нагадало мені невідоме фото невідомого автора у відомому фотоальбомі.

Микола ЛАЦІС,
колишній житель
Чорнобиля,
член Асоціації
"Чорнобиль-прес".
м. Вінниця.